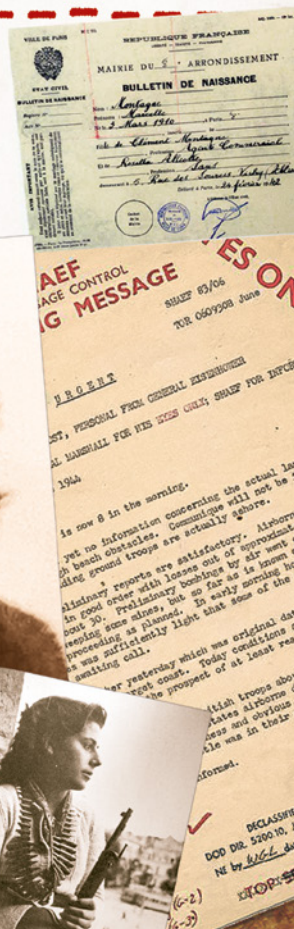

Sonia Purnellová

NEVIDITELNÁ ŽENA PŘÍBĚH AGENTKY VIRGINIE HALLOVÉ

Skutečný příběh špiónky,
ze které mělo strach
i samotné gestapo.

Chtěla se stát diplomatkou a poznávat svět. Místo toho se stala klíčovou osobou britské rozvědky a francouzského odboje. Dosud nezveřejněný biografický příběh Virginie Hallové, první ženy nasazené za nepřátelskou linií. Ženy, ze které mělo strach i samotné gestapo. Ženy, jejíž vytrvalost pomohla vyhrát nejdůležitější válku v dějinách.

„Ještě nikdy jsem nic takového nečetl. Každá strana je poutavá a nutí vás ji nejen číst, ale přímo vstřebat. V každém činu se skrývá akt neskutečné odvahy. Sonia Purnellová zajistila Virginii Hallové místo v panteonu hrdinů.“

– FOX News

„Čte se jako román. Popis fascinujícího života Virginie Hallové je v podání Purnellové jako homérský příběh – dobrodružný, akční a plný nadlidské odvahy.“

– The Columbus Dispatch

Sonia Purnellová

**NEVIDITELNÁ
ŽENA**

Sonia Purnellová

**NEVIDITELNÁ
ŽENA** PŘÍBĚH AGENTKY
VIRGINIE HALLOVÉ

Přeložila Jitka Jiterská

metafora®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

A Woman of No Importance © 2019 by Sonia Purnell
Published by Viking, an imprint of
Penguin Random House, New York
Translation © Jitka Jiterská, 2020
Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2020

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-468-8 (ePub)

ISBN 978-80-7625-467-1 (pdf)

ISBN 978-80-7625-100-7 (print)

Pro Sue
1951– 2017

Odvaha se projevuje mnoha způsoby.

Odboj byl životní styl... Připadali jsme si tam naprosto svobodní... jako neznámé a nepoznatelné verze sebe samých, jako lidi, na které už nikde nenarazíte a kteří existovali pouze v důsledku jedinečných a děsivých okolností (...), kteří skončili jako trosky nebo nebožtíci. Přesto bych ty okamžiky svého života označil za „šťastné“.

– **Jean Cassou, velitel odboje v Toulouse a básník**

Ideálním cílem totalitního režimu nejsou zapřisáhlí nacisté ani zapřisáhlí komunisté, ale lidé, kteří už nedokážou rozpoznat rozdíl mezi fakty a fikcí (tj. pravdivost prožitku) a rozdíl mezi pravdou a lží (tj. myšlenkové standardy).

– **Hannah Arendtová, *Původ totalitarismu***

Jsou to právě ty nespočetné, rozličné projevy odvahy a víry, které formují historii lidstva. Pokaždé, když hájíme své ideály, prosazujeme zlepšení životních podmínek ostatních, nebo když se postavíme proti nespravedlnosti, čeříme tím vodu vlnami naděje a spojujeme navzájem vlastní síly a odvalu, díky nimž vlny zesílí v proud, který pak dokáže strhnout i tu nejsilnější zeď.

– **Robert F. Kennedy**

SEZNAM POSTAV

KRYCÍ JMÉNA A JMÉNA POUŽÍVANÁ V TERÉNU JSOU V KNIZE PSÁNA KURZÍVOU. AGENTI ČASTO MÁVALI NĚKOLIK KRYCÍCH JMEN, ALE PRO PŘEHLEDNOST BYLA VYBRÁNA POUZE TA NEJVÝZNAMNĚJŠÍ.

- Alain* = Georges Duboudin
Antoine = Philippe de Vomécourt (také jako *Gauthier*, *major St. Paul*)
Aramis = Peter Harratt (také jako *Henri Lassot*)
Artus & Auguste = Henry a Alfred Newtonovi
Bishop = abbé Robert Alesch (také jako *René Martin*)
Bob = Raoul Le Boulicaut
Carte = André Girard
Célestin = Brian Stonehouse
Christophe = Gilbert Turck
Constantin = Jean de Vomécourt
Fontcroise = kapitán Henri Charles Giese
Georges = Georges Bégué
Gévolde = Serge Kapalski
Gloria = Gabrielle Picabiová
Lucas = Pierre de Vomécourt (také jako *Sylvain*)
Marie = Virginia Hallová (také jako *Germaine*, *Philomène*, *Nicolas*, *Diane*, *Diana*, *Marcelle*, *Brigitte*, *Isabelle*, *Camille*, *DFV*, *Artemis*)
Nicolas = Robert Boiteux (také jako *Robert Burdett*)
Olive = Francis Basin
Pépin = doktor Jean Rousset
René = Victor Gerson (také jako *Vic*)
Sophie = Odette Wilenová
Victoire = Mathilde Carréová (také jako *La Chatte*)

OBSAH

SEZNAM POSTAV	9
PROLOG	13
KAPITOLA PRVNÍ: SEN	21
KAPITOLA DRUHÁ: HODINA H PŘICHÁZÍ	44
KAPITOLA TŘETÍ: MÍ ZKAŽENÍ PŘÁTELE	77
KAPITOLA ČTVRTÁ: SBOHEM, DINDY	108
KAPITOLA PÁTÁ: DVANÁCT MINUT, DVANÁCT MUŽŮ	144
KAPITOLA ŠESTÁ: SÍŤ ŠPIONŮ	161
KAPITOLA SEDMÁ: KRUTÁ HORA	191
KAPITOLA OSMÁ: NEJHLEDANĚJŠÍ AGENT	223
KAPITOLA DEVÁTÁ: ZÚČTOVÁNÍ	255
KAPITOLA DESÁTÁ: MADONA Z HOR	287
KAPITOLA JEDENÁCTÁ: Z NEBES	322
KAPITOLA DVANÁCTÁ: LÉTA U CIA	358
ÉPILOG	384
PODĚKOVÁNÍ	388
POZNÁMKY	392

PROLOG

Francie se ocitla na pokraji úpadku. Vyhořelá auta, dříve naplněná drahocenným majetkem, stála chaoticky zabořená čumáky do příkopů a všechen milovaný náklad panenek, hodinek a zrcadel se po několik kilometrů válel v troskách všude kolem podél nevlídné cesty. Jejich vlastníci, mladí i staří, se svíjeli v horkém prachu, sténali, anebo už zcela ztichli. A přes ně se všemu navzdory neustále valily davy lidí, nekonečný zástup hladu a vyčerpání, který měl strach se být jen na pár okamžiků zastavit.

Deset milionů žen, dětí a starých mužů bylo na pochodu, všichni prchali před Hitlerovými tanky, které proudily přes hranici z východu a severu. Celá města se vylidňovala, když jejich obyvatelé opouštěli domovy v marné snaze uniknout nacistické bleskové válce, jež je měla postihnout. Vedly se horečnaté debaty o německých vojácích, svlékajících se do pasu v radostném jáso-tu nad tím, jak snadné bylo nepřítele pokořit. Vzduch ztěžkl kouřem a mrtvolným zápachem. Kojenci strádali nedostatkem mléka a staří padli tam, kde se zastavili. Koně táhnoucí přetížené vetché vozíky se zmáčení potem prohýbali pod jejich tíhou a chrčeli utrpením. Francouzská vlna veder v květnu 1940 byla svědkem největšího hromadného odchodu uprchlíků všech dob.¹

Den co den si davem klestilo cestu osamělé vozidlo

s nápadně krásnou mladou ženou za volantem. Svobodnice Virginia Hallová často mívala nedostatek benzínu i léků, přesto ve své francouzské armádní sanitce šlapala na plynový pedál a vyrážela vstříc blízcímu se nepříteli. Nevzdávala se, ani když německé junkersy s jekotem klešaly, aby mohly na všudypřítomné kolony aut vypouštět padesátikilové bomby, po jejichž dopadu zůstávaly na silnicích krátery a hořící vraky. Ani když se stíhací letouny proháněly nad vrcholky stromů, aby kulometnou palbou pokropily příkopy, v nichž se snažily ukrýt ženy a děti. Ani když francouzští vojáci dezertovali z vlastních jednotek, zahodili zbraně a utekli, někteří dokonce rovnou v tancích. Ani když jí do levé kyčle vystřelovala bolest, jak bez ustání protézou sešlapávala spojku.

Teď když jí bylo čtyřiatřicet, její mise po všech těch letech nekompromisního odmítání konečně dosáhla bodu zlomu. Ve vlastním zájmu, stejně jako v zájmu obětí, které sbírala na bojištích a rozvázela do nemocnic, nesměla selhat. Existovala spousta důvodů, proč tak daleko od domova dávala všanc život, aby pomohla cizí zemi, zatímco miliony ostatních to vzdávaly. V první řadě to bylo zjevně proto, že se už dlouho necítila tak plná života. Znechucená zbabělostí dezertérů nebyla s to pochopit, proč nepokračují v boji. Na druhou stranu ona neměla co ztratit. Francouzi měli stále ještě v živé paměti oběti první světové války, která si vyžádala životy téměř třetiny mladých mužů, a národ, který teď tvořili převážně vdovy a sirotci, se na další krveprolití jednoduše necítil. Zato Virginia měla v úmyslu vydržet až do konce, ať už ji boje zavedou kamkoli. Byla připravená přijmout jakákoli rizika, čelit libovolnému nebezpečí. Totální nasazení proti třetí říši jí mohlo svým zvráceným způsobem poskytnout poslední naději na klid v duši.

ALE ANI TO NEBYLO NIC VE SROVNÁNÍ S UDÁLOSTMI, JEŽ JI v životě ještě měly potkat a které se rozvinuly do homérovskeho vyprávění o dobrodružství, akci a zdánlivě trvalém pocitu neohroženosti. Služba Virginie Hallové Francii v létě 1940 byla pouze zkouškou před téměř sebevražednou misí namířenou proti tyranii nacistů a jejich francouzských poskoků. Stala se průkopnicí troufalých operací v podobě špionáže, sabotáže a podvratné činnosti za nepřátelskými liniemi v době, kdy ženy nebyly vnímány jako hrdinky a jejich podíl na boji byl chápán spíš jako podpurný a tišící bolest. V době, kdy se očekávalo, že budou dobře vypadat, poslušně se chovat a důležitou práci přenechají mužům. V době, kdy hendikepované ženy – ale i muži – zůstávaly zavřené doma a většinou vedly ploché, neuspokojivé životy. Skutečnost, že mladá žena, která za tragických okolností přišla o nohu, splnila nejpřísnější kritéria a překonala předsudky, dokonce i nesouhlas s tím, aby pomáhala Spojencům vyhrát druhou světovou válku, byla ohromující. Fakt, že partyzánská vůdkyně jejího formátu zůstává do dnešního dne tak málo známá, je těžko uvěřitelný.

Přesto by si to tak Virginia zřejmě přála. Pracovala v utajení a tak byla také nejšťastnější. Dokonce i její spojenci ve Francii žili v domněnání, že zřejmě nemá domov, rodinu ani zázemí, jen spalující touhu porazit nacisty. Neznali její skutečné jméno ani národnost, snad ani netušili, jak se mezi ně vlastně dostala. Neustále měnila vzhled a vystupování, dokázala se objevit bez povšimnutí kdekoli ve Francii, aby stejně náhle zase zmizela; v průběhu války byla velkou hádankou a v mnoha ohledech jí zůstala i po jejím skončení. I dnes zabralo pátrání po jejím příběhu tři roky mravenčí práce, která z londýnského národního archivu vedla přes písemné záznamy o odboji v Lyonu a v oblasti výsadek parašutistů v Haute-Loire až k soudním spisům v Paříži, a dokonce i do mra-

morových chodeb ústředí CIA v Langley. Hledání mě provedlo devíti úrovněmi bezpečnostní prověrky až do samého srdce současné americké špionáže. O psychické zátěži při působení na nepřátelském území jsem diskutovala s bývalým členem britských zvláštních jednotek a vysloužilými zpravodajskými důstojníky na obou stranách Atlantiku. Dohledala jsem dlouho postrádané spisy, jen abych zjistila, že další se záhadně ztratily nebo o nich nikdo nic neví. Celé dny jsem strávila kreslením diagramů, které propojovaly výsledky jejích misí s desítkami různých krycích jmen; měsíce pátráním po uchovaných úryvcích z těch záhadně „zmizelých“ dokumentů; roky vyhrabáváním zapomenutých listin a memoárů. Nejlepší partyzánští vůdci pochopitelně neudělají budoucím historikům tu radost, že si v pět hodin ráno zapíší podrobné poznámky o nočních operacích, a pokud nějaké záznamy přece jen existují, jsou často nesouvislé a vzájemně si odporují. Tam, kde to bylo možné, jsem se držela verze událostí, kterou mi vyprávěli lidé, jejichž příběhy se nejvíc shodovaly. Občas to však vypadalo, jako bychom s Virginíí spolu hrály hru na kočku a myš; jako by z hrobu, ve kterém spočívá, „nebyla ochotná mluvit“ o tom, co dělala – přesně jak to sama říkávala.

V jejím tajemném vesmíru, kde v podstatě celá Evropa od Severního moře až po ruské pohraničí podléhala kontrole nacistů, byla důvěra nedostupný luxus. Utajení bylo stejně životně důležité jako ukrytá pistole značky Colt. A přesto v době, kdy se zdá, že se svět opět sklání směrem k nejednotnosti a extremismu, její příklad soudržnosti, ve snaze dostat vyšším ideálům bez ohledu na hranice, vyniká víc než kdy jindy.

Ani vládní úřady mi nebyly při skládání mozaiky příliš nápomocné. Spousta relevantních záznamů zůstává pro další generace nedostupná – i když se mi jich pro tuto knihu přece jen podařilo několik odkrýt, a to s nedoce-

nitelnou pomocí dvou bývalých zpravodajských důstojníků. Mnohem víc jich skončilo v plamenech při ničivém požáru ve francouzském národním archivu v sedmdesátých letech minulého století, což v oficiálních zprávách zanechalo nevyplnitelnou mezeru. Celé stohy papírů v národním archivu (NARA) ve Washingtonu, D. C., byly zjevně špatně zařazeny nebo snad někam založeny a jejich seznam byl podle všeho ztracen při stěhování. Z původních dokumentů Oddělení pro zvláštní operace (SOE) britské tajné služby, pro kterou Virginia pracovala v letech 1941 až 1944, se zachovalo pouze patnáct procent. Ale i přes všechny tyto výzvy a odbočky do temných a skrytých uliček její příběh nikdy nezklamal; naopak se vždy znovu ukázalo, že je mnohem výjimečnější, jeho postavy mnohem zajímavější a význam ještě větší, než bych si kdy mohla představit. Navždy dokázala změnit pohled na špionážní činnost i na ženy ve válce – včetně vývoje válečné situace ve Francii.

Nepřátelé Virginie byli mnohem zavilejší a její chování troufalejší v porovnání s tím, co dnes ukazují mnohé hollywoodské kasovní trháky. Přesto je tento divoký příběh pravdivý a Virginia je skutečná hrdinka, jež se nevzdala, i když se všechno zdálo být ztracené. Nemilosrdný svět podvodů a intrik, ve kterém žila, dost možná inspiroval Iana Fleminga ke stvoření Jamese Bonda, přesto ona měla k tomu, stát se dokonalou špiónkou, mnohem blíž. Nakonec stejně jako chladnokrevný, brilantní a smyšlený agent Bond i ona pochopila nutnost splynout s davem a držet si odstup od přátel i nepřátel. Tam, kde Bonda znal jménem každý mezinárodní padouch, jí se podařilo nepozorovaně proklouznout. Tam, kde Bond řídil honosný Aston Martin, ona cestovala vlakem, tramvají anebo bez ohledu na svoje postižení chodila pěšky. Tam, kde se zdálo, že Flemingova postava hladce stoupá na vrchol, Virginia musela bo-

jovat o každý centimetr uznání a autority. Její úsilí z ní udělalo to, čím byla: osobnost, jež dokázala ve své utajované existenci nejen přežít, ale dokonce i uspět v životě, který zlomil mnohé ostatní, pro danou činnost zjevně lépe disponované. Nebylo se čemu divit, že mi současný šéf britské tajné služby MI6 sdělil, že hledají takové nováčky, kteří neplkají a nepředvádějí se, ale musejí být schopní se „v životě dokázat prosadit“.²

Virginia byla lidská bytost se všemi nedostatky, strachy a nejistotami, které zažíváme i my ostatní, a možná i víc, ale právě to jí pomohlo porozumět nepřátelům. Instinkt ji zradil pouze jednou a přineslo to katastrofální následky. Většinou však své demony porazila a postupem času si vydobyla důvěru, obdiv a nakonec i vděk tisíců lidí. Setkat se s Virginií znamenalo nikdy na ni nezapomenout. Až do konce své poválečné kariéry v CIA v šedesátých letech zůstávala pokrokovou ženou, která nám má co říct i dnes.

Stále se vedou ostré diskuse o ženách bojujících na frontách po boku mužů, ale Virginia mužům velela hluboko v nepřátelském území již před osmdesáti lety. Prožila šest let evropské války tak zblízka, jak ji měl možnost poznat jen málokterý Američan. Znovu a znovu dávala všanc život, ne snad proto, že by byla tak horlivý vlastenec, ale z lásky a úcty ke svobodě ostatních. Vyhazovala do vzduchu mosty a tunely, obelhávala, obchodovala a stejně jako agent 007 měla povolení zabíjet. To, na čem se podílela, byla velmi moderní forma boje založená na propagandě, klamu a formování vzpoury zevnitř – což jsou techniky, které jsou nám všem dnes stále známější. Ale její cíle byly ušlechtilé: chtěla chránit, nikoli ničit, znovu nastolit svobodu, nikoli ji odstranit. Nehnala se za věhlasem a slávou, těch se jí stejně nikdy nedostalo.

Toto nemá být válečná zpráva o bitvě o Francii ani analýza měnících se podob špionáže nebo vzrůstající